זימנין דלא אנים. והוי גיטא: וסברה. דלמא אנים והוי גט וחדלא להיכסא: **ומינסבא.** וכסיבה ויאמר נאנסתי ממלא גט בטל ובניה מן האחרון ממזרים לפיכך אמרו יהא גט: **דמדאורייתא לא סוי גיטא.** שמליט טענת אונס מן התורה שנאמר (דברים כב) "ולנערה לא תעשה דבר": **כל המקדש.** כל המקדש אשה על דעת שהנהיגו חכמי ישראל בישראל הוא מקדשה שיהיו קידושין לפי דברי חכמים ויהיו בטילים לפי דברי חכמים על ידי גיטין שהכשירו חכמים: **ואפקעוה רבנן לקידושין. כשיבא גט כזה אחריהם: תינח.** למימר אפקעתא דקדשים בכספא דימא גט זה עוקר הקידושין ועושה מעות מתנה מעיקרן: **קדיש בביאה מאי.** אפקעתא מעיקרא איכא בשלמא על ידי גט כסר אע"פ שהקידושין קיימים עד עכשיו גזירת הכתוב היא שהגט כורתו ומתיר איסורו מכאן ולהבא אבל זה שאיט גט מן התורה ואתה מכשירו מפני דעתו של זה שקידשה על דעת חכמים ושבטלו על פי חכמים צריך אתה לומר שמעיקרן לא יהו קידושין ואי קדיש בביאה ואתה עוקר קידושין למפרע מה תהא על ביאתו: **שויוה רבנן לבטילתו.** למפרע על ידי גט שהוא מדבריהם בטילת זנות ויש בהן כח לעשות כן שהרי הוא תלה בהן. *שמעתי כל דבותי מפרשים דקדשים בכספא דקידושי דרבנן ניהו ומשום הכי אמר רבן שמעון בן גמליאל דגזירה שוה היא יקיחה - קיחה' משדה עפרון (קידושין דף ב.) וכל הלמד מגזירה שוה כמו שכתוב מפורש הוא לכל דבר ועוד אי דרבנן ניהו היאך סולקין על ידו ומבטלין חולין לעזרה על שגגתן וסוף סוף כי קא משכחן שויוה רבנן לבטילתו בטילת זנות על כרחך צריך אתה לפרש כמו שפירשתי שהקידושין בעקרן מעיקרן ולא מכאן ולהבא המפרש לומר שויוה רבנן לכל 'מקדשי בביאה' בטילת זנות - טעות גמור הוא ובא להטיר אשה אים המתקדשת בביאה בלא גט מן הטעם הזה ולא מליטו זאת בהתלמוד: **וכן לענין גיטין.** אלפיכך קאי דטענינן טענת אונס בתאי הגט להפקיעו: **שבתי דינין קבועין בכל יום.** כלומר שקביעות כל הימים שוה: **והא בעינן שקדו.** שיהא טורח בסעודה שלשה ימים: **דטריח ליה.** אם טרח לפני השבת ותיקן צורכי סעודה כוסה בתחד בשבת או בשני בשבת: מאי

זימנין דלא אנים וסברה דאנים ומיעגנא ויתבה ומשום פרוצות דאי אמרת לא ליהוי גיטא זימנין דאנים ואמרה לא אנים ואזלא ומינסבא ונמצא גט בטל ובניה ממזרים, ומי איכא מידי דמדאורייתא לא להוי גט, ומשום צנועות ומשום פרוצות שרינן אשת איש לעלמא? אלא *כל דמקדש, אדעתא דרבנן מקדש - ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה אמר ליה רבינא לרב אשי הא קדיש בכספא, קדיש בביאה מאי איכא למימר: שויוה רבנן לבטילתו בעילת זנות אבא דאמרי אמר רבא: ובן לענין גיטין אלמא קסבר רבא יש אונס בגיטין מיתיבי דרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש אינו גט מת הוא דאינו גט הא חלה הרי זה גט? לעולם אימא לך חלה נמי אינו גט, והיא גופה קמ"ל דאין גט לאחר מיתה אונס לאחר מיתה הא תנא ליה רישא? דלמא לאפוקי מדרבותינו ת"ש מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש הרי זה גט מאי לאו הוא הדין לחלה? לא, מת דוקא דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם ת"ש מהוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן ועד שלשים יום ליהוי גיטא אתא בסוף תלתין יומין ופסקיה מברא ואמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא? אונסא דשכיח שאני דכיון דאיבעי ליה לאתנויי ולא אתני איהו הוא דאפסיד אנפשיה אמר רב שמואל בר יצחק הא שמע אלא מתקנת עזרא ואילך שאין בתי דינין קבועין אלא בשני ובחמישי אבל קודם תקנת עזרא שבתי דינין קבועין בכל יום אשה נשאת בכל יום, קודם תקנת עזרא מאי דהוה הוה? אבי קאמר אי איכא בתי דינין דקבועין האידנא בקודם תקנת עזרא אשה נשאת בכל יום, הא בעינן *שקדו דטריח ליה, מאי

וסברה דאנים. ומן הדין היה לן למיחש דלמא אנים הוא עלמן אע"ג דמדי לאינסובי א] וגבי פרוצות לא גרסינן וסברה דלא אנים אלא ואמרה דלא אנים פי' אפילו כשיגלא הקול דאנים אמרה דלא אנים או אפילו כשתדע היא עצמה דאנים ואחריה לא ידעו ואם תאמר מת תוך י"ב חודש ממי יהא גט מהאי טעמא דזימנין דלא מת וסברה דמת ומיעגנא ויתבה ויש לומר דמיתה קלא אית לה:

אדעתא דרבנן מקדש. לכן אומריה בשעת קידושין "כדת משה וישראל":

ואפקעינהו רבנן לקידושין מיניה. ברים השולח (גיטין נג.) פירשתי:

תינח דקדשים בכספא. דהפקר ב"ד היה הפקר והוו מעות מתנה וממילא יהו כל בעילותיו זנות קדשים בביאה מאי איכא למימר אף יפקיעו ביאה של קידושין ואפי' למ"ד בהאשה רבה (יבמות פט: ושם) דיש כח לחכמים לעקור דבר מן התורה הייט כגון דליכא עבירה כהיא דהאשה רבה דהדר לעיבלא אבל היכא דאיכא עבירה דמקודשת היא ובביאה מאי איכא למימר ומשני שויוה רבנן בטילותיו בעילת זנות ואין כאן קידושין*:

איכא דאמרי אמר רבא וכן לענין גיטין. פסק ר"מ כלישנא קמא דאין אונס בגיטין והביא ראיה מדקאמר סתמא הש"ס ברים השולח (גיטין נד. ושם) גבי ההוא דאמר אי לא כסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כו' ואי משום אונס אין אונס בגיטין וכן נראה דאליבא דאיכא דאמרי הוו פירכי מכל הני דאמרתי סייעתא לגירסא קמא ולא סמכינן אשיטוי דחיקי וקשה לר"י דמסיק בפרק מי שאחזו (שם עג. ושם) דבין דאמר הרי זה גיטך אם מתי מחולי זה בין אם אמר אם לא אעמוד מחולי זה ונפל עליו הבית או נשכו נחש או אכלו אריי דלא הוי גט אלמא דיש אונס בגיטין ואיכא למימר להתם לא מטעם דיש אונס קאמר דלא הוי גט אלא משום דבין אם מתי מחולי זה בין אם לא אעמוד משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הבית או נשכו נחש אינו גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח בהדיא התם דמטעם דיש אונס הוא גבי ההוא גברא דזבין ארעא לחבריה וקבל עליה כל אונסא דאיתיליד בה כו' אמר רבא אונס דלא שכיח הוא ומייתי רבא סייעתא מהא דאכלו אריי אינו גט אלמא אונס דלא שכיח יש טענת אונס לרבא והכא קאמר רבא גופיה בלישנא קמא שהוא עיקר דאין אונס אפילו באונס דלא שכיח כדמוכח הסוגיא ואור"י דג' עניני אונס הן דאונס דלא שכיח כלל כהיא דמי שאחזו אפי' לגירסא קמא דרבא הכא יש אונס דלא שייך התם לתקן משום צנועות ומשום פרוצות דלעולם לא סברי צנועות דנפל עליו הבית או שהכישו נחש כיון דלא שכיח כלל ומשום פרוצות נמי ליכא למיחש כיון דלא שכיח שיעשה כן ואונס דשכיח כגון ההיא דפסקיה מברא אפילו לאיכא דאמרי אין אונס לאתנויי אבל אונס דשכיח ולא שכיח בהא פליגי תרי לישני דרבא והלכתא כלישנא קמא דרבא כדפירשנו: **שבתי** דינין קבועים בכל יום: ומ"ת וכי תיקן עזרא שלא יהו בתי דינין קבועים בכל יום אלא בב' ובה' בלבד ועוד קשה דאמרינן בשבת (ל' קמ: ושם) מי שיש לו זכות אבות יקיז בב' ובה' וכי קודם תקנת עזרא לא היו מקיזין כל עיקר ואומר ר"ת דקודם תקנת עזרא לא היו קבועים בכל יום אלא כשהיו צריכין לשום דין היו יושבין בכל יום ויוסף ועזרא תיקן שיהיו קבועין בב' ובה' וכל הרוצה לדון יבא וידון והיו יכולין להקיז בכל יום קודם תקנת עזרא כיון שלא היו קבועים ור"י תירץ שלא היו קבועים תחלה אלא בעיר אחת ועזרא תיקן בכל עיר ועיר בב' ובה': **אשה** נשאת בכל יום. קשה לרשב"א אמאי נשאת בכל יום תהא כאלמנה ותיבטל בשני לפי שנאמר בו ברכה לאדם וי"ל דמשום ברכה לא היו קובעים יום כדפרישית לעיל ובאלמנה נמי לא קבעו שתיבטל בשני משום ברכה גרידא אלא משום שקדו שיהא שמח עמה ג' ימים כדאמר לקמן (דף ה.) ובבתולה דלא שייך ההוא טעמא דליכא למימר משכיח לאומנתו והולך לו לפי שיש בה שבעת ימי המשתה הלכך משום ברכה גרידא לא היו קובעים יום: **אי** איכא בתי דינין כו'. נראה לר"י דמכל מקום אין נשאת בשני דהא אין דנין בשבת ועתה מהגין לישא אף בשני. משום דאין ב"ד קבועין ואם יש לו טענת בתולין יכול לקבול בשבת בפני שלשה כמו בשאר ימות השבוע ועוד לפירוש הקונטרס דוקא בימיהם קבעו יום הכשואין משום שטל ידי כך יתברר הדבר ויבואו עדים מתוך שמתאספים העם לב"ד ואין שייך לומר עכשיו כך: ובשני

ח א מיי' פ"ו מהל' אישות הל' טו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' סד סעי' ג:

יבמות נ: קי. גיטין נג. עט. נבא בתרא מח:

נוש"ב/מהנה

קושיות המקורות ותקנתיים - שהפה ראיים לאין אונס בגיטין ולא כרבא לגנא II

(מדקא) תשובות

קושיא

[ועי' תוס' ב"ב מח:]

נוש"ב/מהנה

ב' שלבים ב' ב' רת לינו של ליטאשל בר יצחק ראשי ישיבת מאבר שבא ויעקב בל יום - אשה נשאת בל יום

גליון הש"ס

גמ' ואפקעינהו רבנן. עי' תשובת רשב"א סי' אלף קסב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה וסברה דאנים וכו' וגבי פרוצות ל"ג וכו'. עי' מה יב ע"א תד"ה לנוע וכו':